

жавного сектору України до світової системи внутрішнього аудиту; наблизить національне законодавство у цій галузі до міжнародних зразків.

Список використаних джерел:

1. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України № 2939-ХІІ від 26.01.1993 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Рябушка Л. Б. Перспективы развития внутреннего аудита в бюджетной сфере [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/7_NND_2009/Economics/42784.doc.htm.
3. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
4. Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету міністрів України від 28 вересня 2011 р. № 1001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
5. Стандарти внутрішнього аудиту : наказ Мінфіну від 04.10.2011 р. № 1247 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
6. Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту : наказ Мінфіну від 29.09.2011 р. № 1217 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
7. Берадзе Г. Р. Роз'яснення щодо чинної нормативно-правової бази з питань організації внутрішнього контролю та здійснення внутрішнього аудиту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/103732>.

Рецензент – к.е.н., професор Аранчій В. І.

УДК 631.164.23:238.431

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Кузьменко Н.В., аспірант

Полтавська державна аграрна академія

В статті автором розглянуто методичне забезпечення оцінки ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. На основі дослідження економічної сутності та змісту «інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств» при врахуванні підходів до оцінки ефективності в економічній літературі запропоновано алгоритм оцінки ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Обґрунтовано необхідність застосування множинного кореляційно-регресійного аналізу для кількісної оцінки взаємозалежностей між статистичними ознаками.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, ефективність, інвестиційна діяльність, індексна модель, сільське господарство.

Постановка проблеми. Специфіка агропромислового комплексу України та пріоритетність його щодо ідентифікації інвестиційної діяльності обумовлює необхідність та доцільність дослідження методологічного забезпечення оцінки ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств як окремого наукового напрямку. В цій галузі накопичено значні наукові напрацювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями інвестиційної діяльності займалися наступні вчені Виноградова Г. [13], Підхомний О. [4], Погасій С, Позняков О. [5], Сімсон О.Є. [12] та інші. Аналізу сутності інвестиційної діяльності присвячені праці Білолипецького В. [10], Дука А. [3], Іванова Г. [11], Ковтуна Н. [6], Щукіна Б. [2]. Ефективність інвестиційних проєктів розглянуто в працях Ковтун Н. [19], Федоренко В. [8], Червальов Д. [9] та інших. Відмічаючи цінність існуючих наукових напрацювань слід відмітити, що потребує подальшого дослідження питання оцінки ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств як пріоритетної галузі національного господарства України.

Постановка завдання. Ціль дослідження – дослідити існуючу методичну базу оцінки ефективності інвестиційної діяльності та запропонувати алгоритм оцінки ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання відокремлення економічної сутності «ефективності» від інших категорій на сучасному етапі розвитку економічної науки залишається невирішеним. В системі стандартів ISO 9000:2007, дається таке визначення ефективності «ефективність (efficiency) – це співвідношення між досягнутим результатом і використаними ресурсами» [17]. В науковій літературі подається єдине формула ефективності:

$$Э = P/Z \quad (1.1)$$

де E – ефективність;

P – результати;

Z – витрати [18, с. 22-23].

Аналіз ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств слід проводити з допомогою статистичного аналізу, оскільки статистика дає можливість дослідити будь-яку діяльність. У розрізі статистичного аналізу автором пропонується здійснювати дослідження в таких напрямках: індексний аналіз; кореляційно регресивний аналіз; аналіз рядів динаміки. Розглянемо особливості кожного з запропонованих автором напрямків аналізу оцінки ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств з урахуванням особливостей їх діяльності. При дослідженні ефективності інвестиційної діяльності необхідним є побудова індексної моделі показників ефективності. Для вибору показників необхідно перевірити взаємозв'язок між показниками на основі простих схоластичних моделей. Основою для побудови багатомірної індексної моделі ефективності інвестування є показник віддачі на інвестований капітал – індекс рентабельності інвестицій (R), який можна представити у вигляді добутку віддачі від інвестицій в основний виробничий капітал (f) і частки інвестицій в основний виробничий капітал в загальній сумі інвестованих коштів (d). Віддача від інвестицій в основний виробничий капітал визначається рентабельністю виробництва (r) і ступенем використання виробничих потужностей (V). Таким чином, індекс рентабельності інвестицій вже є добутком трьох факторів-співмножників. Індексна система індексу рентабельності інвестицій має три часткових індекси [19, с. 173].

Однак, при застосуванні критеріїв щодо оцінки ефективності інвестиційної діяльності втрачається основний постулат показників ефективності – відносність між витратами та доходами. Виходячи з авторського визначення для аналізу ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств необхідно сформувати показники, що визначають як соціальний так і економічний ефекти.

Вважаємо, що найважливішими показниками, які повинні використовуватися для аналізу оцінки рівня ефективності, є три головні: рівень економічної ефективності, рівень соціальної ефективності і рівень доходності (табл. 1).

Таблиця 1

**Показники ефективності інвестиційної діяльності
сільськогосподарських підприємств**

Показник	Алгоритм розрахунку	Значення скорочень
Економічна ефективність	$EE = \Delta ЧП / ВП$	ЕЕ – економічний ефект $\Delta ЧП$ – приріс чистого прибутку набувача інвестицій ВП – інвестицій, що були залучені
Соціальна ефективність	$CC = \Delta ЕСВ / ВП$	СС – соціальна ефективність $\Delta ЕСВ$ – приріс відрахувань єдиного соціального внеску від набувача інвестицій
Доходність інвестицій	$DI = Д / I$	ДІ – доходність інвестицій Д – обсяг виплачених дивідендів І – обсяг інвестицій

Примітка: авторська розробка

За таких умов пропонується автором інвестиційна модель матиме наступний вигляд:

$$I_E = I_{EE} \times I_{CE} \times I_{DI} \quad (1.2)$$

де I_E – загальний індекс ефективності;

I_{EE} – індекс економічного ефекту;

I_{CE} – індекс соціального ефекту;

I_{DI} – індекс доходності інвестицій.

Щоб виміряти ступінь і абсолютний розмір впливу кожного фактора на динаміку модельованого показника ефективності, при побудові часткового індексу кожного фактору необхідно елімінувати вплив інших факторів, включених до моделі. В нашій три факторній моделі динаміки індексу ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарського підприємства цей принцип реалізовано таким чином:

$$I_{EE} = \frac{\sum EE_1 CE_1 DI_1}{\sum EE_0 CE_1 DI_1} \quad (1.3)$$

$$I_{CE} = \frac{\sum EE_0 CE_1 DI_1}{\sum EE_0 CE_0 DI_1} \quad (1.4)$$

$$I_{DI} = \frac{\sum EE_0 CE_0 DI_1}{\sum EE_0 CE_0 DI_0} \quad (1.5)$$

де I_{EE} – індекс економічного ефекту;

I_{CE} – індекс соціального ефекту;

$I_{дi}$ – індекс дохідності інвестицій;
 EE_0 – економічний ефект від інвестиційної діяльності в базовому році;
 EE_1 – економічний ефект від інвестиційної діяльності в звітному році;
 SE_0 – соціальний ефект від інвестиційної діяльності в базовому році;
 SE_1 – соціальний ефект від інвестиційної діяльності в звітному році;
 DI_0 – дохідність інвестицій в базовому році;
 DI_1 – дохідність інвестицій в звітному році.

Для вивчення напрямків та інтенсивності змін пропонується розраховувати модифіковані формули ряд показників :абсолютний приріс (базовий та ланцюговий); темп зростання базисний та ланцюговий); темп приросту (базисний та ланцюговий);абсолютне значення одного відсотка приросту. Сезонні коливання показників ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств необхідно досліджувати за допомогою індексів сезонності – процентне відношення окремих рівнів до середнього рівня даного ряду динаміки. За таких умов першочерговим завданням є визначення середнього рівня даного ряду (основною умовою достовірності є вибірка даних мінімум за три роки) (1.6, 1.7, 1.8).

$$EE_{сер.} = \frac{\sum EE}{n} \quad (1.6)$$

$$SE_{сер.} = \frac{\sum SE}{n} \quad (1.7)$$

$$DI_{сер.} = \frac{\sum DI}{n} \quad (1.8)$$

де $EE_{сер.}$ – середній економічний ефект за n -ну кількість періодів;
 $SE_{сер.}$ – середній соціальний ефект за n -ну кількість періодів;
 $DI_{сер.}$ – дохідність інвестицій за n -ну кількість періодів;
 $\sum EE$ - добуток економічних ефектів за n -ну кількість періодів;
 $\sum SE$ - добуток соціальних ефектів за n -ну кількість періодів;
 $\sum DI$ - добуток дохідності інвестицій за n -ну кількість періодів;
 n – кількість періодів.

Для формування ефективної інвестиційної діяльності необхідною умовою є дослідження факторів впливу на інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств. Таке завдання можна вирішити за допомогою кореляційно-регресивного аналізу. Для проведення кореляційно-регресійного аналізу першочерговим завданням є вибір факторів впливу на результативний показник. При цьому автором пропонується використовувати основні показники фінансового аналізу, що характеризують інвестиційну привабливість аналізованого підприємства. Основними показниками в такому випадку є: коефіцієнт прибутковості активів ($K_{пр.ак.}$); коефіцієнт прибутковості інвестицій ($K_{пр.інв.}$); коефіцієнт фінансової стійкості ($K_{ф.ст.}$); коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K_{аб.лік.}$); операційна рентабельність продаж ($P_{пр.}$).

Висновки. Запропоновані автором підхід дозволить вплинути на розвиток інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Оскільки

в процесі залучення інвестицій необхідною умовою є ефективність інвестиційної діяльності, то її оцінка має стати окремим напрямком наукових досліджень.

Оскільки забезпечення достовірності отриманих результатів можливе за рахунок використання основних напрямків статистичних досліджень автором запропоновано використовувати індексний, кореляційно-регресивний та аналіз рядів динаміки. В оцінці інвестиційної діяльності необхідно здійснювати тривимірний аналіз ефективності, шляхом розрахунку показників економічної, соціальної ефективності та доходності інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII [Електронний ресурс]// Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12>.
2. Щукін Б. М. Інвестування: Курс лекцій [Текст] / Б.М. Щукін — К.: МАУП, 2004. — 216 с. 19 с.
3. Дука, А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування.: навч. посіб. / А.П.Дука. — К. : Каравела, 2007. — 424 с.
4. Підхомний О.М. Управління інвестиційними процесами на фінансових ринках: навч. посібник / О.М. Підхомний. — К : Кондор, 2003. — 184 с.
5. Погасій С. О. Інвестиційний менеджмент (в прикладах і завданнях): навч. посібник / С. О. Погасій, О. В. Познякова, Ю. В. Краснокутська; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. — Х.: ХНАМГ, 2009. — 337 с.
6. Ковтун Н. Теоретичні засади інвестиційного процесу та інвестиційної діяльності : співвідношення основних понять та категорій / Ковтун Н. // Вісник київського національного університету ім. Т. Шевченка № 101/2008 С. 25-29.
7. Стефанович Є.А. Інвестиційна діяльність як економічне явище / Є.А. Стефанович // Економіка та держава. — 2010. — № 11. — С. 60–64.
8. Федоренко В.Г. Шляхи підвищення ефективності інвестицій в Україні / В.Г. Федоренко — К. : Науковий світ, 2003. - 724 с.
9. Черваньов Д. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств: навч. пос. / Д. Черваньов. — К. : Знання-Прес, 2003. — 622 с.
10. Белолипецкий В. Инвестиционная деятельность фирмы / В. Белолипецкий // Консультация директора. — 1997. — № 14. — С. 18-21.
11. Иванов Г. И. Инвестиции: сущность, виды, механизмы функционирования / Г. И. Иванов. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. — 352 с.
12. Сімсон О. Є. Правові особливості договорів інвестиційного характеру : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / О. Є.Сімсон — Харків, 2001. — 20 с.
13. Виноградова Г. Іноземне позикове інвестування в Україні: стан і перспективи розвитку законодавчого регулювання / Г. Виноградова // Право України. — 2000. — № 1. — С. 69.
14. Современный финансово-кредитный словарь / Под общ. ред. М. Г. Лапусты, П. С. Никольского. — 2-е изд., доп. — М. : ИНФРА-М, 2002. — 568 с. - (Библиотека словарей «ИНФРА-М»).
15. Мочерний С.В. Основи підприємницької діяльності| С.В. Мочерний. — К: Академія, 2005р. — 280 с.
16. Жнякін Б.О. Економіка підприємства: навч. посібник для вузів/ Б.О. Жнякін, В.В. Краснова. — Донецьк: Альфа-прес, 2005. — 160с.
17. ДСТУ ISO 9000:2007. Система управління якістю. Основні положення та словник термінів. —К.: Держспоживстандарт України, 2008. — 11 с.

18. Познякова Л.О. Удосконалення понятійного апарату «ефект» та «ефективність» на залізничному транспорті/ Л.О. Познякова, Бандурко І.С.// Вестник Национального технического университета «ХПИ». – 2010 – С. 18-24.

19. Ковтун Н.В. Статистичне дослідження інвестиційного процесу та інвестиційної діяльності: теорія, методологія, практика./ Н.В. Ковтун. – Київ: 2005. – с.441.

20. Мармоза А.Т. Теорія статистики: підручник для студентів вищих навчальних закладів/ А.Т. Мармоза. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 592 с.

21. Харченко Ю.А. Кореляційно-регресивний аналіз збуту продукції промислового підприємства/ Ю.А. Харченко// Економічний простір. – 2014. – № 86. – С. 214-223.

Рецензент – д.е.н., професор Макаренко П. М.

УДК 657.2.016

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ВИТРАТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Левченко З.М., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія

З метою уніфікації методичних підходів до формування облікової політики аграрних підприємств вивчені методичні рекомендації щодо розпорядчого документа з облікової політики відносно обліку витрат діяльності та проведений аналіз їх застосування в практиці облікової роботи. Досліджений порядок формування облікової політики щодо витрат сільськогосподарської діяльності. Обґрунтовані та запропоновані елементи облікової політики щодо витрат сільськогосподарської діяльності з урахуванням галузевих особливостей сільського господарства, використання в процесі виробництва біологічних активів та здійснення їх біологічних перетворень.

Ключові слова: облікова політика, витрати, сільськогосподарська діяльність, біологічні активи, біологічні перетворення.

Постановка проблеми. Облікова політика як елемент організації обліку за час проведення економічних реформ в Україні знайшла своє втілення у визначенні методологічної складової системи бухгалтерського обліку підприємства. З моменту прийняття Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність підприємства» облікова політика та порядок її формування на підприємствах отримали організаційне та методичне підґрунтя у вигляді прийнятих нормативних актів та методичних рекомендацій з питань обліку окремих господарських об'єктів. Сформулювалися основні вимоги до розпорядчого документа щодо облікової політики підприємства та визначений перелік його елементів.

Економічний розвиток підприємств, подальше удосконалення систем бухгалтерського обліку та оподаткування, зміни в розумінні ролі обліку в управлінні підприємством спричиняють вимоги до конкретизації методичних засад формування облікової політики щодо обліку господарської діяльності. В аграрному виробництві специфіка галузі потребує врахування її особливостей. В сукупності це зумовлює потребу дослідження питань формування облікової політики щодо витрат сільськогосподарської діяльності.